

A86/19

18 april 1986

Reacties op de Amerikaanse strafexpeditie tegen Lybië

In de vroege uren van dinsdag 15 april voerden Amerikaanse gevechtsvliegtuigen, opgestegen van bases in Engeland en vliegdekschepen in de Middellandse Zee, bombardementen uit op doelen in en rond de Lybische steden Tripoli en Benghazi. Washington noemde de luchtaanval een vergelding voor Lybische betrokkenheid bij internationaal terrorisme, met name de bomaanslag op 5 april tegen de discotheek 'La Belle' in West-Berlijn. De uit Engeland afkomstige bommenwerpers moesten een grote omweg maken omdat Frankrijk en Spanje op een Amerikaans verzoek hun luchtruim te openen afwijzend reageerden. De Amerikaanse actie vond plaats enkele uren nadat de lidstaten van de EG tijdens spoedberaad in Den Haag Lybië voor het eerst met name genoemd hadden als een land dat betrokken was bij internationaal terrorisme en daarom enkele maatregelen tegen Lybische volksbureau's en tegen Lybische reizigers hadden aangekondigd. De vergadering riep Washington evenwel op de uiterste zelfbeheersing jegens Lybië te tonen.

Interessant was het dat Washington officieel liet weten dat een Amerikaanse functionaris op 27 maart afzonderlijk had gesproken met Oost Duitsers en Sovjets. Hij bracht hen op de hoogte van informatie over mogelijke acties vanuit het Lybische Volksbureau in Oost-Berlijn tegen Amerikaanse in het westelijk stadsdeel en verzocht hen alles te doen om eventuele terreurdaden te voorkomen.

In dit rapport wordt melding gemaakt van enkele reacties uit Lybië, van verklaringen en commentaren uit het Oostblok en van enige andere reacties. Wat daarin opvalt is dat zowel Lybië als een Pravda-commentator de NAVO in het geding brengen en helemaal voorbijgaan aan de EG-verklaring van 14 april.

Reacties op de Amerikaanse strafexpeditie tegen Lybië.

Stemmen uit Tripoli.

De correspondent van het Sovjetrussische persbureau Tass maakte kort na de Amerikaanse aanval melding van een verklaring van het Lybische 'Volksbureau voor Buitenlandse Betrekkingen', zeg maar het ministerie van Buitenlandse Zaken. Opvallend genoeg werd daarin onderstreept dat de Amerikaanse agressie was uitgevoerd met volledige steun van en deelname door een aantal Westeuropese staten, vooral Engeland. (Tass dd. 15-4-1986)

Volgens het Lybische persbureau JANA stelde de Lybische leider KADHAFI in een uitgebreide reactie o.a. dat Allah niet alleen groter is dan Amerika, maar ook groter dan de NAVO. Hij noemde het eervol voor Lybië om als klein land op het ogenblik alleen te staan tegenover Amerikaanse vloten en de NAVO. (JANA dd. 17-4-1986)

En in een op 17 april door JANA gepubliceerde verklaring van de 'Leiding van de Revolutie in Lybië' heette het dat de NAVO, onder leiding van de VS en de zionistische vijand, had geparticipeerd in de agressie vanwege de pan-Arabische houding van Lybië. Op basis hiervan werd geconcludeerd dat het eigenlijk ging om een aanval tegen de gehele Arabische natie, dat wil zeggen van de Perzische Golf tot aan de Atlantische Oceaan. Intrigerend was de aanmoediging aan het adres van "het socialistische blok onder leiding van de USSR" om "zijn internationale verplichtingen op zich te nemen nu de NAVO een echte oorlog voert tegen een kleine, ongebonden staat". Ook was het veelzeggend dat Tripoli de Arabische broeders liet weten in feite weinig te hebben aan kale solidariteitsbetuigingen: de enige echte wapens zijn materiële maatregelen als een boycot van Amerika en zijn helpers en een terugtrekking van Arabische tegoeden van Amerikaanse banken. Aan Arabisch topperleg zeiden de Lybische leiders alleen behoefte te hebben als dat zou leiden tot concrete uitspraken inzake praktische maatregelen. Tenslotte werden de Arabische en islamitische massa's opgewekt zich hun verantwoordelijkheden bewust te zijn. In dit verband werd hen gevraagd niet te wachten op uitdrukkelijke orders van wie dan ook, maar spontaan over te gaan tot handelen. Het lijkt wel alsof KADHAFI c.s. daarmee Washington de kans willen ontnemen nog eens te kunnen zeggen te beschikken over onderschepte berichten, die Lybische betrokkenheid bij terrorisme hard kunnen maken.

Paniek in Tripoli; Tass als propaganda-kantoor.

In de dagen die volgden op de Amerikaanse luchtaanval werd de Lybische luchtafweer, vooral in de avonduren, herhaaldelijk actief. Tripoli liet in die gevallen steeds weten dat er sprake was van nieuwe luchtacties door de Amerikanen, terwijl Washington dit vervolgens iedere keer weer categorisch ontkende.

Dat Tass dit Lybische vuurtje wel wilde aanwakkeren bleek duidelijk uit een aantal internationale berichten van dit persbureau. Zo werd op 16 april eerst vanuit Tripoli bericht dat er sprake was van een nieuwe luchtaanval. Vervolgens werd vanuit Londen gemeld dat Amerikaanse F-111 bommenwerpers waren opgestegen. Weliswaar werd gerapporteerd dat het volgens een Amerikaanse woordvoerder om reguliere oefenvluchten ging, maar het Sovjetpersbureau herinnerde er in een bericht uit New York onmiddellijk aan dat een dergelijke verklaring volgens het persbureau 'Associated Press' ook aan de pers was verstrekt toen de toestellen op 14 april op weg gingen naar Lybië. En op 17 april maakte Tass vanuit Tripoli melding van nieuwe luchtaanvallen op Lybië diezelfde avond.

Reacties uit Moskou.

Op 17 april publiceerden Tass en het Sovjetrussische partijblad Pravda de tekst van een boodschap, die CPSU-leider Mikhail GORBATCHEV twee dagen eerder had gezonden aan "beste kameraad" KADHAFI. De brief getuigde van solidariteit met de Lybische leider en het Lybische volk "in het gezicht van de banditistische misdaad van het Amerikaanse imperialisme". Volgens de Sovjetrussische partijleider had Washington onder het mom van bestrijding van het internationaal terrorisme opnieuw bewezen in werkelijkheid zelf het staatsterrorisme te zijn toegedaan. Interessant was het dat GORBATCHEV al meende te kunnen stellen dat de Amerikaanse aanval het Lybische volk alleen nog maar krachtiger achter de revolutionaire leiding had doen scharen en nog vastbeslotener had gemaakt om vast te houden aan "de progressieve verworvenheden van de revolutie van 1 september 1969" (de datum van de machtsovername door KADHAFI en de zijnen) en om in de internationale arena een anti-imperialistische, onafhankelijke koers te volgen. De Sovjetleider gaf tenslotte de verzekering dat de USSR vastbesloten is zich te houden aan afspraken inzake de verdere versterking van de Lybische defensie. Een politiek commentator van Tass, Boris SHABAYEV, schreef dat de VS geen bewijzen kon leveren van Lybische betrokkenheid bij welke terreurdaad dan ook)* en consequent alle ontkenningen dienaangaande uit Tripoli negeerde. (Tass dd. 15-4-1986) En een politiek analist van hetzelfde persbureau, Vladimir GONCHAROV, betoogde dat het na Afghanistan nu de beurt was aan Lybië om slachtoffer te worden van het Amerikaanse "neoglobalisme". Volgens deze commentator had Lybië "de haat van de neoglobalisten opgeroepen door zijn consistente verdediging van de belangen van het Palestijnse volk)** , door zijn steun aan alle krachten in het Midden-Oosten, die zich inzetten voor onafhankelijkheid en bevrijding" , en door zijn eigen ongebonden politiek". (Tass dd. 15-4-1986)

Pavel DEMCHENKO, een bekende analist van de Pravda, benadrukte dat NAVO-landen, en dan vooral Engeland, door zich te laten meezuigen in het kielzog van de gevaarlijke Amerikaanse koers, verantwoordelijkheid zouden dragen voor mogelijke onvoorspelbare consequenties van de door Washington uitgevoerde terreurdaad. (Tass dd. 16-4-1986)

Commentaren uit het Sovjet-blok.

De Warschau Pakt-landen gaven een gezamenlijke verklaring uit met een scherpe veroordeling van de vijandelijke acties van de VS tegen Lybië, die een daad van directe agressie werden genoemd. Volgens het communiqué zou deze wijze van optreden "het klimaat scheppen voor internationaal terrorisme, waar de socialistische wereld juist een principieel tegenstander van is". Solidariteit werd betuigd met het volk van Lybië. (Tass dd. 16-4-1986)

*In dit verband is het goed te herinneren aan de wijze waarop de Sovjetmedia in april 1984 berichtten over het doodschieten van een Britse politieagente vanuit het Lybische Volksbureau in Londen. De pers in de USSR verspreidde toen gretig de Lybische versie van het gebeuren, namelijk dat er sprake was van een aanval door de Britse politie op het ambassade-gebouw.

**Deze uitspraak is zeer opmerkelijk. Het kan Moskou toch niet onbekend zijn dat KADHAFI PLO-voorzitter ARAFAT reeds jaren uitmaakt voor alles wat lelijk is.

Het Poolse 'Comite voor Solidariteit met de Volkeren van Azië, Afrika en Latijns-Amerika' stelde in een verklaring dat de Amerikaanse aanval was uitgevoerd "op basis van een totaal vals en verzonnen voorwendsel". (Tass dd. 16-4-1986)

De commentator voor het Midden Oosten van het Poolse persbureau PAP, Tadeusz JACKOWSKI, wees erop dat president REAGAN de actie liet uitvoeren vlak nadat de leden van de EG een gezamenlijke verklaring hadden uitgegeven. Volgens de scribent zou de EG zich nu moeten bezinnen op de vraag in hoeverre de "atlantische solidariteit" daardoor op het spel was gezet. De conservatieve Britse regering, die zich had gedragen als een vazal van Washington, moest volgens de Poolse commentator de verantwoordelijkheid dragen voor de consequenties van de aanval. Waarnemers in het Midden Oosten en elders mocht het volgens de Pool niet ontgaan dat Frankrijk en Spanje de Amerikanen hadden verboden van hun luchtruim gebruik te maken. (PAP dd. 15-4-1986)

Een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse Zaken van de DDR verklaarde dat "deze criminele aanval niet gerechtvaardigd kan worden, wat Washington ook ter verdediging zal aanvoeren". (Tass dd. 15-4-1986)

Reacties uit de Derde Wereld.

In New Delhi verscheen een communiqué van de Indiase premier Rajiv GANDHI, die op het ogenblik ook voorzitter is van de 'Beweging van Niet-Gebonden Landen' (NGL-Beweging). Hij verklaarde daarin dat India en de NGL-Beweging "op dit kritieke moment" krachtige steun aan en solidariteit met Lybië uitspraken. De VS "en alle anderen" werden opgeroepen de uiterste terughoudendheid te betrachten. Herinnerd werd aan het feit dat de Lybische regering kapingen van vliegtuigen en aanslagen tegen onschuldigen had veroordeeld en dat Tripoli had verklaard niets van doen te hebben met de acties, waaraan het volgens Washington medeplichtig zou zijn. In dit licht bezien zijn de Amerikaanse aanvallen des te minder te rechtvaardigen, aldus GANDHI. (Tass dd. 15-4-1986)

De Iraanse premier Mir Hussein MUSAVI verklaarde in een reactie dat Amerika door de aanval op Lybië "de veiligheid van zijn onderdanen en instellingen overal in de wereld in gevaar heeft gebracht". (Tanjug dd. 15-4-1986)

Alhoewel PLO-voorzitter ARAFAT en de Lybische leider KADHAFI reeds jaren in ernstige onmin leven, deed de zaakgelastigde van de PLO in Moskou tijdens een persconferentie een beroep op alle politieke en publieke persoonlijkheden in de Arabische wereld en elders in het Mediterrane gebied om naast Lybië te gaan staan. (Tass dd. 15-4-1986)